

9. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TAM İZLEME KİTABI

24. HAFTA

DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ

ŞİİR BİLGİSİ - ŞİİR BİLGİSİ - ŞİİR BİLGİSİ

NAZİM BİRİMİ/BİÇİMİ/TÜRÜ - NAZİM BİRİMİ/BİÇİMİ/TÜRÜ - NAZİM BİRİMİ/BİÇİMİ/TÜRÜ

Adı :

Numara :

Doğru :

Yanlış :

Soyadı :

Sınıf :

Net :

ÖĞRENCİ NO

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

YANITLAR

01	A	B	C	D	E
02	A	B	C	D	E
03	A	B	C	D	E
04	A	B	C	D	E
05	A	B	C	D	E
06	A	B	C	D	E
07	A	B	C	D	E
08	A	B	C	D	E
09	A	B	C	D	E
10	A	B	C	D	E
11	A	B	C	D	E
12	A	B	C	D	E
13	A	B	C	D	E
14	A	B	C	D	E
15	A	B	C	D	E
16	A	B	C	D	E
17	A	B	C	D	E
18	A	B	C	D	E
19	A	B	C	D	E
20	A	B	C	D	E
21	A	B	C	D	E
22	A	B	C	D	E
23	A	B	C	D	E
24	A	B	C	D	E
25	A	B	C	D	E
26	A	B	C	D	E
27	A	B	C	D	E
28	A	B	C	D	E
29	A	B	C	D	E
30	A	B	C	D	E

Adı :

Soyadı :

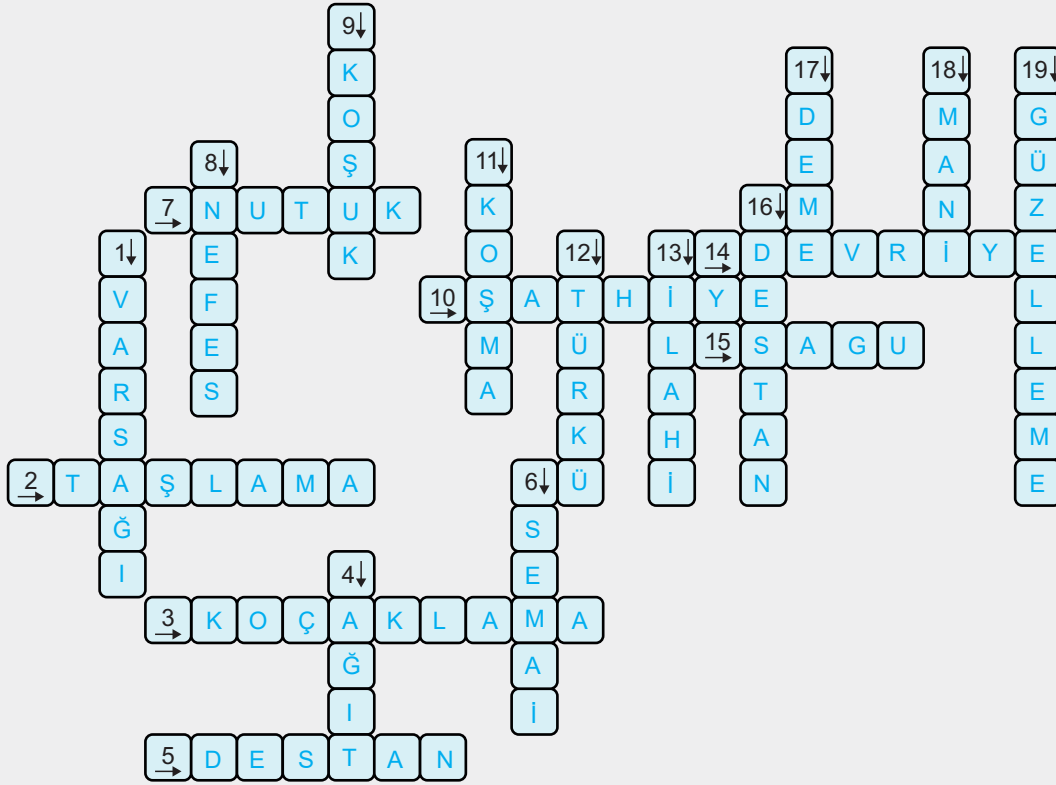
Tam Okul uygulamasını kullanarak optik formları okutabilir, sonuçlarınızı değerlendirebilir ve video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Aynı zamanda **Eğitim Vadisi Mobil** uygulamasını indirerek de video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Uygulamalarımızı **Google Play** veya **App Store**'dan indirebilirsiniz.

Etkinlik

1. Güney Anadolu bölgesinde yaşayan Varsak Türklerinin özel bir ezgiyle söyledikleri türkülerden gelişmiş bir âşık tarzı halk edebiyatı nazım biçimi.
2. Toplumdaki aksayan yönleri, bireysel yanlışlıkları ve devlet yönetimindeki hataları eleştirel bir dille işleyen âşık tarzı halk şiiri nazım türü.
3. Yiğitlik ve meydan okuma içerikli âşık tarzı halk şiiri nazım türü.
4. Ölenlerin ardından söylenen halk şiirleri.
5. İslamiyet öncesi Türk edebiyatında ulusların başından geçen önemli olayları anlatan uzun şiirler.
6. Hece ölçüsünün sekizli kalıbıyla yazılan; sevgi, doğa, güzellik gibi konuların işlendiği âşık tarzı halk şiiri nazım biçimi.
7. Tekkelerde pirlerin, mürşitlerin tarikata yeni giren dervişlere tarikat derecelerini, adabını öğretici mahiyette söyledikleri dinî-tasavvufi halk şiiri nazım türü
8. Dinî-tasavvufi halk şiiri nazım türlerinden ilahinin Alevi-Bektaşî şairler tarafından söylenen biçimi.
9. İslamiyet öncesi Türk edebiyatında aşk, doğa, yiğitlik gibi konuların işlendiği şiirler.
10. Dinî-tasavvufi halk şiirinde inançlardan alaylı bir dille söz eder gibi yazılan şiirler.
11. Hece ölçüsünün on birli (6+5 ya da 4+4+3 duraklı) kalıbıyla üç-beş dörtlük arasında söylenen âşık tarzı halk şiiri nazım biçimi.
12. Türü ezgilerle söylenen anonim halk şiiri nazım biçimi.
13. Allah'ı övmek, ona dua etmek ve en büyük aşkın Allah aşkı olduğunu belirtmek amacıyla yazılmış makamla okunan dinî-tasavvufi halk şiiri nazım türü.
14. Dinî-tasavvufi halk edebiyatında devir kuramını ve insanın varoluşunu anlatan şiirler.
15. İslamiyet öncesi Türk edebiyatında ölüm konusunun işlendiği şiirler.
16. Genellikle hecenin 11'li kalıbıyla söylenen, savaş deprem, yangın, salgın, hastalık, eşkıya ve ünlü kişilerin serüvenleri gibi sosyal konuları işleyen, halk şiirinin en uzun nazım biçimi.
17. Alevi tarikatından olan tasavvuf şairlerinin tarikatlarını ve hareketleriyle ilgili temaları işleyen, sorunlarını konu edinen şiirler.
18. Yedi heceli tek dörtlükten oluşan, uyak düzeni aaxa şeklinde olan anonim halk şiiri nazım biçimi.
19. Coşku ve övgü içerikli âşık tarzı halk şiiri nazım türü.

1.

I.

Günümüz Türkçesiyle

Alp Er Tonga öldi mü

Alp Er Tonga öldü mü

İsiz ajun kaldı mu

Kötü dünya kaldı mı

Ödlek öçin aldı mu

Zaman özün aldı mı

Emdi yürek yırtılır

Şimdi yürek yırtılır

II.

Şafak söktü tan yerleri atıyor,

Tren gelmiş acı acı ötüyor,

Kardeşim şehit olmuş yerde yatıyor,

Ak elleri kızıl kana batıyor.

Numaralanmış şiirler karşılaştırıldığında

I. Ölüm teması işlenmektedir.

II. Nazım birimleri dördlüktür.

III. Çapraz uyaklıdır

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

 D) I ve II

E) II ve III

2. Üdiğ mini komıttı

Sakinç manga yamıttı

Könglüm angar emitti

Yüzüm mening sargarur

Günümüz Türkçesiyle

Aşk beni coşturdu ve heyecanlandırdı

Dert bana geldi ve bende toplandı

Gönlüm o güzele meyletti

Yüzüm o yüzden sararıyor.

İçerik özellikleri dikkate alındığında bu dördlüğün aşağıdaki şiir türlerinden hangisine ait olduğu söylenebilir?

A) Epik

B) Satirik

C) Didaktik

D) Dramatik

 E) Lirik

3.

I. Mendilimin yeşili

II. Al mendilim sende kalsın

III. Ben kaybettim eşimi

IV. Sil gözünün yaşını

Mâni nazım şeklinin “aaxa” biçiminde uyaklandığı dikkate alınarak bir mâni oluşturulmak istense bu dizelerin sıralaması aşağıdakilerin hangisi olur?

A) I - II - IV - III

 B) I - III - II - IV

C) III - I - IV - II

D) III - II - I - IV

E) IV - II - I - III

4.

• Yunus çağururlar adum

Gün geçtikçe artar odum

İki cihanda maksudum

Bana seni gerek seni

• Pir Sultan Ali şahımız

Hakk'a ulaşır ahımız

On iki imam katarımız

Uyamazsın demedim mi?

• Gel Hakk'a olma asi

Tâ gide gönlün pası

Dört kitabûn ma'nîsî

Var edeb öğren edeb

Verilen dördlükler aşağıdaki şiir geleneklerinden hangisine ait olabilir?

A) Âşık tarzı halk şiiri

B) Anonim halk şiiri

C) Divan şiiri

D) İslamiyet öncesi Türk şiiri

 E) Dinî-tasavvufi halk şiiri

5. Çukurova bayramlığın giyerken
Çıplaklığın üzerinden soyarken
Şubat ayı kış yelini kovarken
Cennet dense sana yakışır dağlar
- Bu dördlüğün tema bakımından özdeşi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Ormanda büyüyen adam azgını
Çarşıda pazarda insan beğenmez
Medrese kaçkını softa bozgunu
Selam vermeye dervişan beğenmez
- B) Gümüş bir dumanla kapandı her yer;
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı;
Sürüler, çimenler, sarı çiçekler,
Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!
- C) Yiğitler silkinip ata binende
Derelerden bozkurtlara ün olur
Yiğit olan döne döne döğüşür
Kötüler kavgadan kaçır dön olur
- D) Can evimden vurdu felek neyleyim
Ben ağlarım çelik teller iniler
Ben almadım toprak aldı koynuna
Yârim diye bülbül diller iniler
- E) Bir vakte erdi ki bizim günümüz,
Yiğit belli değil, mert belli değil
Herkes yarasına derman arıyor,
Deva belli değil, dert belli değil.

6. Aşağıdakilerin hangisinde verilenlerin tümü âşık tarzı halk şiiri nazım biçimleridir?

- A) Koşma - destan - semai - varsağı
B) Semai - güzelleme - destan - koçaklama
C) Taşlama - ağıt - koşma - varsağı
D) Koçaklama - varsağı- semai - destan
E) Destan - güzelleme - varsağı - ağıt

7. I.
Kömür gözlüm ne salının karşımda,
Gündüz hayalimde, gece düşümdede.
Bir güzelin sevdası var başımda,
Yar sevdası çetin olur yaradan.

- II.
Belimizde kılıcımız kirmani
Taşı deler mızrağımın temreni
Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir.

Numaralanmış dördlüklerin şiir türleri aşağıdakilerin hangisinde sırayla verilmiştir?

I	II
A) Epik	Didaktik
B) Pastoral	Lirik
☒ C) Lirik	Epik
D) Didaktik	Pastoral
E) Lirik	Didaktik

8. Eğer girer isen Hakk'ın yoluna
Âşık isen bakma sağ u soluna
Devlet kuşu şayet konar koluna
Kulluğa bel bağla, sultan bulunur

Bu dördlüğün yazılış amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şikâyet B) Sitem C) Yakınma
 D) Öğüt E) Hayflanma

9. Aşağıdakilerden hangisi dinî-tasavvufî halk şiirine ait değildir?

- A) İlahi B) Nefes C) Deme
D) Devriye E) Mânî

10. Tarife sığmıyor aşkın anlamı
Ancak çeken bilir bu derdi gamı
Bir kördüğüm baştan sona tamamı
Çözemedim çözülmüyor Mihriban
- Söylersin de söz içinde şaşmazsın
Helâli haramı yersin seçmezsin
Nasibin kesilir de sular içmezsin
Akar çaylar senin olsa ne fayda
- Durmayın orada kargı kucakta
Dolansın yiğitler köşe bucakta
Bir savaş edelim kelle kucakta
Şehitler aşkına çalın kılınca

Bu dördüklerin şiir türleri aşağıdakilerin hangisinde doğru sıralanmıştır?

- A) Epik - satirik - didaktik
B) Satirik - lirik - epik
C) Lirik - didaktik - satirik
D) Epik - lirik - didaktik
E) Lirik - satirik - epik

11. Telli turnam sökün gelir
İnci mercan yükün gelir
Elvan elvan kokun gelir
Yâr oturmuş yeke karşı

Bu şiirle ilgili

- I. Nazım birimi dördlüktür.
II. Lirik şiire örnektir.
III. Çapraz uyaklıdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

12. Gesi bağlarında üç top gülüm var,
Hey Allah'tan korkmaz sana bana ölüm var,
Ölüm var da şu gençlikte zulüm var.

Atma garip anam, şu dağların ardına,
Kimseler yanmasın, anam yansın derdime

Gesi bağlarında dokundum taşa,
Yazılanlar gelir sağ olan başa,
Bizi hasret koydu kavme kardaşa.

Atma anam atma, şu dağların ardına,
Kimseler yanmasın, anam yansın derdime.

Bu şiirle ilgili,

- I. Tekrarlanan bölümler vardır.
II. Üç dizeli bölümler düz uyaklıdır.
III. Yalın bir dil kullanılmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

13. Bir şiirin kafiye örgüsü, nazım birimi ve ölçüsüne göre kazandığı dış özelliğe ----- denir.

Bu açıklamadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) nazım türü B) ayak şeması C) ayak dizilişi
D) nazım biçimi E) şiir türü

14. Nesini söyleyim canım efendim
Gayrı düzen tutmaz telimiz bizim
Arzuhal eylesem deftere sığmaz
Omuzdan kesilmiş kolumuz bizim.

İçerik özellikleri dikkate alındığında bu dördüğün aşağıdaki şiir türlerinden hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) Lirik B) Satirik C) Didaktik
D) Epik E) Pastoral

15. Gelin:

Rafta hedik kaynana
Dişi gedik kaynana
Oğlun çerez getirdi
Sensiz yedik kaynana

Kaynana:

Tereye petek koydum
İçine ipek koydum
Gelinimin adını
Zincirli köpek koydum

Bu şiirler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Nazım birimleri dörtlüktür.
B) Yarım uyak kullanılmıştır.
C) Mânî tipi uyakları vardır.
D) Gelin-kaynana atışması söz konusudur.
E) Sözcük hâlinde redif vardır.

16. (I) Koşma, anonim halk şiiri nazım biçimidir. (II) İslamiyet öncesi Türk şiirindeki karşılığı "koşuk"tur. (III) Koşmalar, konuları (nazım türleri) yönüyle kendi içinde "güzelleme, ağıt, koçaklama, taşlama" olarak isimlendirilmiştir. (IV) Halk edebiyatının diğer bir kolu da dinî-tasavvufî halk şiiridir. (V) İlâhi, nefes, deme, devriye gibi türler dinî-tasavvufî halk şiirine aittir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

17. Âşık tarzı halk şiiri nazım türlerinden koşma,

I II III

semai ve varsağı halkın anlayabileceği
III IV

şekilde yalın bir dille söylenir.

Bu cümledeki bilgi yanlışı numaralanmış bölümlerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

18. I.

Hançer gevheri belinde
Kelam cevheri dilinde
Destimalimiz elinde
Nazlı nazlı silinirsin

II.

İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye
Deli gönül abdal olmuş
Gezer Elif Elif diye

Aşağıdakilerden hangisi numaralanmış dörtlüklerin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Nazım birimleri
B) Uyak dizilişleri
C) Ölçüleri
D) Yarım uyağa yer vermeleri
E) Redife yer vermeleri

19. İlbahara yaz derler

Şirin söze naz derler
Kime derdim söylesem
Bu dert sana az derler
Kendin ettin kendine
Yana yana gez derler

Almadan
Kokun aldım almadan
Bir de yüzün göreyim
Tanrı canım almadan

Bu mânilerin şiir türleri aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Lirik B) Epik C) Satirik
D) Didaktik E) Dramatik

Cevap Anahtarı

1. D 2. E 3. B 4. E 5. B 6. A 7. C 8. D 9. E 10. E
11. D 12. E 13. D 14. B 15. B 16. A 17. B 18. B 19. A

Yazılı Sınav

1. Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

- 1) Söyleyeni belli olmayan ürünlerin oluşturduğu halk şiiri koluna **anonim** halk şiiri denir.
- 2) **Koşuk**, **sagu** ve **destan**, İslamiyet öncesi Türk şiiri nazım biçimleridir.
- 3) 4+3 duraklı, 11'li hece ölçüsüyle söylenen anonim halk şiiri nazım biçimine **türkü** denir.
- 4) **Koşma**; 11'li hece ölçüsüyle 4+4+3 veya 6+5 duraklı olarak söylenen âşık tarzı halk şiiri nazım biçimidir.
- 5) Yiğitçe bir anlatımla söylenen, kahramanlık ve savaş konulu koşmalara **koçaklama** denir.
- 6) **Güzelleme**; insan, hayvan ve tabiat güzelliklerinin anlatıldığı koşmalara denir.

2. Aşağıdaki yargılar doğru ise yanına "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1) Mani, anonim halk şiiri nazım biçimidir.

D

2) Koşma, dinî-tasavvufi halk şiiri nazım biçimidir.

Y

3) Taşlama, anonim halk şiiri nazım türüdür.

Y

4) Güzelleme, âşık tarzı halk şiiri nazım türüdür.

D

5) Varsağı, âşık tarzı halk şiiri nazım biçimidir.

D

6) İlahi, anonim halk şiiri nazım biçimidir.

Y

3. Aşağıdaki bilgileri karşılarında verilen terimlerle eşleştiriniz.

1) İslamiyet öncesi Türk şiiri nazım biçimi

2) Âşık tarzı halk şiiri nazım biçimi

3) Ölenlerin ardından söylenen âşık tarzı halk şiiri

4) Dinî-tasavvufi halk şiiri nazım türü

5) Anonim halk şiiri nazım biçimi

6) Konusu yiğitlik, kahramanlık, savaş olan âşık tarzı halk şiiri

3

A

Ağıt

1

B

Koşuk

6

C

Koçaklama

5

D

Türkü

4

E

İlahi

2

F

Koşma

TAK
diye
anla,

TAK
TİK

TİK
diye
çöz,

— ■■■ —
ÖDEV FORMATINDA
32 FASİKÜL

— ■■■ —
YAZILIYA HAZIRLIK
SORULARI

— ■■■ —
DETAYLI ÖLÇMEYE UYGUN,
HÜCRELENDİRİLMİŞ,
PEKİŞTİRİCİ,
AÇIK UÇLU VE ÇOKTAN
SEÇMELİ SORULAR

— ↻ —
TAM OKUL
DESTEKLİ

— ■■■ —
TAM OKUL İLE DETAYLI
GERİ BİLDİRİM KARNESİ